

Vonzások és taszítások: az egyetemisták és a politika.

Egy ilyen kötetnek a megjelenése mindig többről szól, mint hét vagy nyolc tanulmány. Egyrészt mögötte van egy sajátos önszerveződéssel kialakult kutatócsoport - ami önmagában is egy fantasztikus teljesítmény. Lényegében források nélkül létrehoztak egy komoly adatbázist, ami tendencia szerűen nagyon közel áll a reprezentatív minták ismérveihez. Kommunikáltak egymással, szakmai vitákat folytattak, megbeszélték egymás írásait és ezáltal egyfajta szakmai közösség, szakmai identitás is kifejlődött közöttük.

A kötet másik értékét abban látom, hogy rangot ad a szakmai beszélgetéseknek, a szakmai közösségeknek. E kötet apropóján a legfontosabb aktuális kérdésekről: a generációk közötti kapcsolatokról, a kontinuitásról, a felsőoktatás problémáiról, a hallgatók saját önszerveződési kultúrájának megteremtéséről bontakozhatnak ki élénk és építő jellegű viták.

A tanulmánykötet harmadik üzenete a hallgatói társadalom bemutatásában, pontosabban annak az újraelemzésében rejlik. A szerzők kiváló szociológiai elemzésekkel tárják fel, hogy milyen demográfiai és társadalmi változók határozzák meg azt, hogy kik kerülnek be egyetemekre, hogy mely egyetemekre kerülnek és ezen intézmények mely szakjaira. Ez a kötet remekül feltárja és bemutatja azt a tényt, hogy a hallgatói társadalom mennyire rétegzett társadalom minden értelemben: szociológiai értelemben, a politikához való viszonyában, a kultúrájában, az identitásában, a terveiben, sőt, még a társadalmi cselekvési formák tekintetében is egy nagyon színes közösség kontúrjai rajzolódnak ki.

Személy szerint a politikához való viszony kérdését tartom a magyar politikai kultúra és az azt formáló politikai szocializáció kulcskérdésének. Minden nemzetközi összehasonlítás azt mutatja, hogy a stabil demokráciákban az állami, politikai és társadalmi intézményekbe vetett közbizalom a szocializáció természetes részeként alakul ki. A Magyarországról szóló kutatások rendre azt mutatják, hogy ez a fajta közbizalom nálunk nagyon alacsony.

Egészen újszerű az a kísérlet, ahogy a társadalmi és politikai részvételt próbálták tipizálni a szerzők. Három részvételi formát vázoltak fel: a választásokon és a pártpolitikai életben való részvételt, a nem formalizált társadalmi cselekvéseket, valamint harmadikként egy olyan részvételi formát írtak le, amelyet a rohamosan terjedő és bővülő on-line felületek biztosítanak. Mire ez a tanulmány elkészült, már kibomlott Magyarországon egy negyedik fajta társadalmi részvételi forma is, mely a nyugati világban már több évtizedes múltra tekinthet vissza. Ezt a politikatudomány új típusú társadalmi mozgalmaknak nevezi. Szabó

Andrea személyében ezen mozgalmak egyik jeles kutatója e kötet szerkesztője. Ezekben a mozgalmakban azaz újszerű, hogy nem pártok mentén, nem is feltétlenül választási szándékok mentén, sőt, az is megkockáztatható, hogy még csak nem is nagy ideológiák mentén szerveződnek. Sokkal inkább célorientált mozgalmakról beszélhetünk, amelyek Nyugaton az 1960-as évek óta vannak jelen.

Ennek az idehaza eddig még ismeretlen jelenségnek az lehet a nagyon pozitív hozadéka, hogy vele együtt egy új politikai kultúra is kibontakozik és meggyökeresedik. Ugyanis a magyar politikai kultúrának a mai napig sajnálatos jellemzői a hatalomtól való fortélyos félelem, a reménytelenség, valamint az a hagyomány, hogy a morgás mindig individuális, általában magántársaságok adják hozzá a közönséget, és szinte soha sem a formalizált csatornák igénybevételén keresztül zajlik. A kutatás erre is kitér, nem megy el szó nélkül az egyéni érdekérvényesítés hazai tradíciója mellett...

Továbbgondolásra érdemes, hogy a generációk között milyen kapcsolat van, miért szakadt meg a múlt családon belüli továbbadása. Arra is érdemes magyarázatot keresni, hogy a közpolitikák miért nem rezonálnak az ifjúságszociológiai és politikai szociológiai kutatásokra. Bízunk benne, hogy lesz még olyan időszak, amikor az érintett társadalmi rétegeket bevonják a velük kapcsolatos politikai döntések meghozatalába és a szociológiai kutatások elnyerik egyik méltó funkciójukat, nevezetesen azt, hogy a társadalom jobbításában szerepet játszanak.

Mindezek után nem lehet kétséges, hogy pontosan azzal az ethosszal jelenik meg egy ilyen könyv, hogy talán a társadalmi folyamatokat is tudja befolyásolni. Talán a döntéshozók is felfigyelnek a társadalomtudományok kutatásainak eredményeire, hiszen e tudományterület egyik célja az alternatívák közül választók helyzetének megkönnyítése. Bárhogy is alakul, ez a tanulmánykötet nem csak célja és funkciója alapján, hanem az egyetemisták társadalmának eredeti és újszerű megközelítése miatt is komoly társadalomtudományi mű, amely nem kizárólag a hozzáértőknek szól. Mindannyiunk számára segítség lehet abban, hogy egy kicsit jobban értsük, hogyan is néz ki a 21. század elején Magyarország, és mire számíthatunk a későbbiekben.

Szabó Ildikó